

Frågor och svar om radon

VAD ÄR RADON?

Radon är en osynlig och luktfri gas som bildas när det radioaktiva grundämnet radium sönderfaller. När gasen i sin tur sönderfaller bildas så kallade radondöttrar, som är radioaktiva metallatomer. Radondöttrarna fastnar på damm som vi andas in. Långvarig exponering av förhöjd halt av radon kan orsaka lungcancer.

VAR FINNS RADON?

Radon finns överallt – i mark, luft och vatten. Radon i bostäder kan komma från tre olika källor:

- från marken under och runt huset
- från byggnadsmaterial
- från hushållsvattnet

Radon i marken

Radon från marken är den vanligaste orsaken till hög radonhalt i bostäder. Många kommuner har kartlagt radonvärdena i marken. Kontakta miljö- och hälsoskyddskontoret eller motsvarande i din kommun om du vill veta mer.

Radon i byggnadsmaterial

Alla byggnadsmaterial som är baserade på sten (till exempel betong, tegel och lättbetong) avger radon. Normalt är halten så låg att det inte är någon risk för hälsan, men det finns undantag. Alunskifferbaserad lättbetong, så kallad blåbetong, som användes från 1929 till slutet av 1970-talet, kan ge hög radonhalt.

Radon i hushållsvatten

Det är ovanligt med hög radonhalt i kommunalt hushållsvatten, men vatten från bergborrade brunnar eller kalkkällor kan innehålla radon. Riskerna med att dricka radonhaltigt vatten är små, men om det finns radon i vattnet kan det spridas i luften.

HUR MÄTER JAG RADONHALTEN I MITT HUS?

Svensk Radonförening har en förteckning över certifierade konsulter som du kan kontakta för att beställa mätidosor. Tänk på att du ska mäta i minst två rum med minst en dosa per våningsplan. För att få ett säkert resultat ska du mäta under eldnings-säsongen, alltså från oktober till april, och mätningen ska pågå i minst två, helst tre, månader. När du är klar med din mätning skickar du tillbaka mätidosorna till laboratoriet och resultatet får du efter ett par veckor.

VILKET GRÄNSVÄRDE GÄLLER?

Radonhalten mäts i Becquerel per kubikmeter inomhusluft (Bq/m³). Folkhälsomyndighetens gränsvärde är 200 Bq/m³. Har ditt hus högre radonhalt än så bör du sanera.

HUR FARLIGT ÄR RADON?

Radonstrålning är oftast ingen stor hälsofara jämfört med till exempel rökning och UV-strålning från solen. Men om du bor i ett hus med hög radonhalt under flera år ökar risken att drabbas av lungcancer. För rökare innebär det en större risk att bo i hus med hög radonhalt, och även passiva rökare (som familjemedlemmar) löper ökad risk att utveckla lungcancer.

HUR SÄNKER JAG RADONHALTEN I MITT HUS?

Innan du börjar sanera måste du veta var radonet kommer ifrån. Svensk Radonförening har en förteckning över certifierade konsulter som hjälper dig ta reda på hur radonet kommer in i din bostad. När du hittat källan kan du välja rätt saneringsmetod.

- Om radonet kommer från marken ska du täta sprickor i husets grundkonstruktion. Räcker inte det kan du installera en radonsug eller radonbrunn som skapar ett undertryck och minskar mängden markluft som sugas in i huset.
- Om radonet kommer från byggnadsmaterial räcker det ofta att förbättra husets ventilation. Väggar med blåbetong kan tätas med radontapet, och du kan även byta ut byggmaterial i väggar.
- Om radonet kommer från hushållsvattnet kan du installera en radonavskiljare som luftar vattnet.

VEM KAN SÖKA RADONBIDRAG?

Alla småhusägare som behöver radonsanera kan söka bidrag. Radonhalten i inomhusluften ska vara över 200 Bq/m³, och du som ansöker måste bo i huset både när bidraget beviljas och när det betalas ut. Bor du i ett nybyggt hus kan du ansöka tidigast två år efter att huset stod klart.

HUR STORT ÄR BIDRAGET?

Radonbidraget täcker 50 procent av saneringskostnaden upp till 25 000 kronor. Du kan alltså som mest få 25 000 kronor i bidrag.

HUR SÖKER JAG RADONBIDRAG?

Du ansöker via en e-tjänst på boverket.se eller hos länsstyrelsen i det län huset ligger. Din ansökan ska bland annat innehålla en mätrapport som visar hur hög radonhalt du har i ditt hus, en rapport om var radonet kommer ifrån och en redovisning av de saneringsåtgärder du planerar. Bidraget betalas ut i efterskott när saneringsarbetet är klart. Om du har frågor om ansökan ska du i första hand vända dig till länsstyrelsen.